

บทบาทการนำที่เด่นชัดของประธานาธิบดีเต็งเส่งต่อการพัฒนาและปฏิรูปประเทศพม่า

ดำรง สีนานุรักษ์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ในปีพ.ศ.2536 นายเนลสัน แมนเดลา (Nelson Mandela) และนายเฟรดเดอริค ดี เคลิร์ค(F.W. de Klerk) ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพร่วมกัน โดยทางคณะกรรมการโนเบลได้สดุดีว่า “เนื่องจากได้ร่วมกันทำงานเพื่อยุติการปกครองที่มีการเหยียดผิวได้อย่างสันติ และได้ร่วมกันวางรากฐานของประชาธิปไตยใหม่ของแอฟริกาใต้

สองปีก่อนหน้านั้น ในปีพ.ศ.2534 คณะกรรมการรางวัลโนเบลได้ตัดสินใจให้รางวัลเดียวกันนี้แก่คอง(นาง, คุณผู้หญิง)อ่องซานซูจี โดยได้สดุดีไว้ว่า “เพื่อความอดทนต่อล้าอย่างสันติของเธอเพื่อประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน”

ถ้าเปรียบทางเดินและวิบากจากการต่อสู้ ความอดทนและความมุ่งมั่นของนายเนลสัน แมนเดลา และคองอ่องซานซูจีแล้ว มีความคล้ายคลึงกันในหลายๆเรื่อง แต่ที่สำคัญและพบว่าทั้งสองคนมีอยู่ และสิ่งนั้นได้เป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญที่ผลักดันไปสู่ความสำเร็จของงาน นั่นคือ **ฉันทะ** ที่เป็นองค์ธรรมข้อหนึ่งของอิทธิบาทสี่ในพระพุทธศาสนา หรือ มีคำที่พอเทียบเคียงกันได้กับคำว่าฉันทะในเชิงปรัชญาหรือคำอธิบายต่างๆที่เป็นภาษาอังกฤษ นั่นคือ Altruism ที่อธิบายโดย Wikipedia ว่า **Altruism or selflessness** is the principle or practice of concern for the welfare of others. It is a traditional virtue in many cultures and a core aspect of various religious traditions, though the concept of "others" toward whom concern should be directed can vary among cultures and religions. Altruism or selflessness is the opposite of selfishness. ซึ่งแปลเป็นไทยได้ว่า คือหลักการหลักปฏิบัติที่เกี่ยวกับความสงบสุขของผู้อื่น ซึ่งเป็นหลักทางจริยธรรมในหลายวัฒนธรรม และเป็นแกนหลักของการปฏิบัติในหลายศาสนา แม้ว่าโดยหลักการแล้วคำว่า “ผู้อื่น” ดังกล่าวจะหมายถึงใครอย่างไรนั้น จะมีความแตกต่างหลายหลากในแต่ละวัฒนธรรมและศาสนาได้ คำว่า Altruism เมื่อแปลเป็นไทยน่าจะตรงกับคำว่า “ความมีจิตสาธารณะ” หรือ ความไม่เห็นแก่ตัวเอง จะมีความหมายตรงกันข้ามกับคำว่า เห็นแก่ตัว

อย่างไรก็ตาม ในแอฟริกาใต้ถึงจะมีเนลสัน แมนเดลา ถ้าไม่มีนายเฟรดเดอริค ดี เคลิร์ค ที่เป็นประธานาธิบดีผิวขาวที่มีวิสัยทัศน์และเสียสละภาวะได้เปรียบทางสังคมที่คนขาวมีต่อคนผิวสี และอำนาจที่มีอยู่เต็มมือ กลับประกาศว่าจะให้มีการเลิกการเหยียดผิวเมื่อเริ่มเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีในครั้งแรกในปี2532 และได้ปลดปล่อยนายเนลสันที่ติดคุกอยู่ออกมา และได้มีการเจรจาต่อรองกันหลายรอบ

Altruism หรือความมีฉันทะของคนทั้งสองเท่านั้นที่นำไปสู่การสรุปข้อตกลงที่ดีต่อประเทศของเขาได้ ทั้งๆที่เห็นอยู่ว่า ชาวเสีย ด่าได้ แต่ทั้งนี้ต้องยอมรับว่าทั้งหมดนี้สาวยตาของคนในโลกได้จับจ้องและคาดหวังความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นอยู่ โดยเฉพาะกลุ่มมหาอำนาจ และมหาเศรษฐกิจทั้งหลาย

ถ้าตอมนั้นประธานาธิบดี ไม่ใช่ นายเฟรดเดอริค ดี เคลิร์ค นายเนลสัน แมนเดลาอาจจะจบชีวิตด้วยกระสุนปืนเพียงนัดเดียวเป็นวีรบุรุษของชาติ แบบมาร์ติน ลูเธอร์คิง จูเนียร์ ในอเมริกาก็ได้ ความเปลี่ยนแปลงแบบราบรื่นอย่างที่ผ่านมาคงไม่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าอยู่ภายใต้การนำและกำอำนาจโดยผู้นำอื่นที่ทั่วโลก บ้าอำนาจและขาดฉันทะ หรือขาด Altruism

ฉันใดก็ฉันนั้น เหตุการณ์ที่ผ่านมา 1-2 ปีในพม่า ถ้าไม่มีคนชื่ออูเต็งเส่งเป็นประธานาธิบดีของพม่าก็ไม่มีวันนี้ ดอฮ่องซานซูจิกเองก็อาจจะไม่ได้แค่วีรสตรี ที่ต้องจบชีวิตด้วยการถูกลอบสังหารอย่าง นายพลอ่องซานผู้เป็นบิดาในปี 2490 ก็ได้

แม้ในช่วงก่อนการเลือกตั้ง อูเต็งเส่งไม่ได้มีอำนาจอย่างแท้จริง แต่ที่มิวันนี้ของพม่าได้ ต้องยอมรับว่าเป็นผลงานที่ยังไม่ได้มีการเผยแพร่ในรายละเอียดของคนชื่ออูเต็งเส่ง เช่น

ในทางด้านผู้กุมอำนาจตัวจริง ที่ยอมปล่อยมือลงจากหลังเสือ ไม่กลัวเสือแว้งกัด ก็ต้องมีความมั่นใจ **จากการเจรจา** ซึ่งเพื่อนๆของผมในพม่าว่า ได้มีการกระชับกระชับกันว่า มีการสัญญาแบบสุภาพบุรุษจากอูเต็งเส่งว่าต้องไม่แว้งกัด ไม่ไปออกกฎหมายหรือแจ้งโทษเอาผิดกับอดีตผู้นำทางทหาร ทั้งนี้หมายถึงสัญญาแบบสุภาพสตรีจากดอฮ่องซานซูจิกในการทำงานนี้ด้วย

ในทางด้านตัวดอฮ่องซานซูจิกที่ถูกกักบริเวณอยู่ เชื่อว่า **ได้มีการเจรจากันอยู่หลายครั้งกับอูเต็งเส่ง** ที่เราจะสังเกตได้จากสัญญาตอนที่ดอฮ่องซานซูจิกได้เริ่มเรียกร้อง ขอให้โลกตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาเลิกมาตรการคว่ำบาตรต่างๆต่อประเทศของเขาอย่างยาวนานมาก่อน และสุดท้ายการให้อิสระมาทำงานทางการเมืองได้ ทั้งๆที่ในการเลือกตั้งครั้งแรกดอฮ่องซานซูจิกยังถูกกีดกันทุกวิถีทาง เชื่อว่าเมื่ออูเต็งเส่งได้น่าไว้วางใจให้อดีตผู้มีอำนาจล้างมือได้สำเร็จ ดอฮ่องซานซูจิกได้รับอิสระมากขึ้นและได้เป็นผู้แทนราษฎรในที่สุด

เราจะพบว่าท่าทีของประธานาธิบดีอูเต็งเส่ง ที่แสดงออกต่อสาธารณะคือ การให้เกียรติ และถือว่าดอฮ่องซานซูจิกเป็นบุคคลที่สำคัญและมีคุณค่าต่อประเทศพม่า มีความคาดหวังที่จริงจังให้นางได้มีส่วนพัฒนาและปฏิรูปประเทศ การมีใจกว้าง มองส่วนรวมเป็นหลัก ไม่ใจแคบมองตัว มองพวกเป็นหลัก ตรงนี้เป็นคุณสมบัติที่ชัดเจนของคนที่มีฉันทะ การลงกันได้ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมาของผู้นำทางการเมืองทั้งสองนี้ ก็น่าจะเป็นเพราะความที่มีจิตสาธารณะมองบ้านเมืองและผู้คนเป็นหลัก **ทั้งคู่จึงมีฉันทะที่เป็นองค์ประกอบในจิตใจ มาสมานกันได้ การสมานฉันทะจึงเกิดมีขึ้นได้**

บทบาทการนำที่เด่นชัดของประธานาธิบดีอูเต็งเส่ง

ดูเต็งแสงได้เป็นที่รู้กันว่าเป็นนักปฏิรูป ในการพูดและสื่อสารต่อสาธารณะของเขาส่วนใหญ่จะเน้นนำโน้มนำให้เห็นความสำคัญของการปฏิรูปประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ดังเช่นในที่ประชุมร่วมกับองค์กรภาคเอกชนและประชาสังคม86แห่งจากทั่วประเทศที่ย่างกุ้งเมื่อวันที่20มกราคมที่ผ่านมา ท่านกล่าวว่า

“ผมมีความเชื่อมั่นในบทบาทที่สำคัญขององค์กรภาคประชาสังคมในการพัฒนาทาง

การเมืองของประเทศพม่า

หนึ่งในความสำเร็จทางการเมืองของเราในช่วงสิบสองเดือนที่ผ่านมา เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ที่ได้เกิดในประเทศของเรา

ภายใต้วัฒนธรรมทางการเมืองใหม่นี้ สังคมของเราได้หยุดใช้การเผชิญหน้าเป็นวิธีการแก้ปัญหา ขณะนี้เรากำลังแก้ปัญหาและความแตกต่างของเราผ่านกลไกของการปรึกษาหารือและการเจรจา(Deliberation and dialogue)

เราต้องสร้างความตระหนักในระดับที่สูงขึ้นของจิตสำนึกทางการเมือง และของความอดทนต่อกันและกัน(Tolerance) ในหมู่ผู้นำการเมือง ประชาสังคม และประชาชนทั่วไป

ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา เราได้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประวัติศาสตร์ของเรา มันเป็นความจริงที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าการนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดขึ้นโดยพลังทางการเมืองภายในและจากประชาคมนานาชาติ ซึ่งการนี้ได้แก้ภาพพจน์ของประเทศของเราที่ตกต่ำให้สูงขึ้น

.....ในการจัดการกับความแตกต่างที่เกิดขึ้นของเรา เราต้องหลีกเลี่ยงการปะทะกันและหาทางออกผ่านการเจรจา การที่ผมเรียกร้องนี้ เป็นเพราะเราจะต้องสามารถแก้ปัญหาของเราอย่างสงบ ถ้าเราต้องการสร้างสังคมและเศรษฐกิจของประเทศที่ทันสมัย นอกจากนี้เรายังจะต้องมีความเป็นเอกภาพแห่งชาติ แบบที่นายพลอ่องซานประสานงานจัดการให้เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุลุทธิชนะในการต่อสู้ปลดแอกเพื่อเอกราชของชาติในอดีต ผมเชื่อว่าการเปิดกว้างทางการเมืองที่เรามีในประเทศของเราขณะนี้ จะก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในชาติดังกล่าวได้ ผมขอเน้นว่ากระบวนการสร้างชาตินี้จะเต็มไปด้วยความท้าทาย ภายใต้ความไม่ลงตัวและผันผวนของระบบเศรษฐกิจ ในการที่จะแก้ไขความไม่ลงตัวและผันผวนเช่นนี้ เราได้นำกรอบการ

ปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม (FESR) และกรอบการบรรเทาความยากจนและการพัฒนาเศรษฐกิจ (FPAED) มาใช้

นอกจากนี้ในการประชุมร่วมของกลุ่มประเทศที่ให้ความช่วยเหลือพม่า (The first donor cooperation forum) เมื่อวันที่ 19 ม.ค. 2556 นี้ ซึ่งเป็นการจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในการสร้างความร่วมมือเพื่อหาวิธีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดหาผู้เชี่ยวชาญจากในและต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศจะได้มีส่วนร่วมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินการปฏิรูปในด้านต่างๆของประเทศเรา

เราได้เริ่มดำเนินการในการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาสังคมทางด้านสาธารณสุขที่ดีขึ้นกว่าเก่า

รัฐบาลจะทำทุกอย่างที่ทำได้เพื่อที่จะเปิดการเจรจาข้อตกลงการหยุดยิง ในการบริหารของผม จะหลีกเลี่ยงการใช้มาตรการหยุดยั้ง แบบแก้ไขปัญหาลำเอียงไปเรื่อยๆในการรับมือกับปัญหาชนกลุ่มน้อยและกลุ่มชาติพันธุ์ เราจะใช้วิธีการที่จะนำเราไปสู่ความสงบสุขที่ยั่งยืน

ดังนั้นในการดำเนินการ เราจะพยายามที่จะจัดระบบที่ช่วยให้มีสิทธิที่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมด และปฏิบัติตามหลักการของการหลอมรวมกันภายใต้ระบบสหภาพและอำนาจอธิปไตยของประเทศเรา

ประสบการณ์จากต่างประเทศได้แสดงให้เห็นว่า มันต้องใช้เวลาหลายสิบปีก่อนที่กระบวนการสร้างสันติภาพจะประสบความสำเร็จ

ความขัดแย้งสามารถผลุดโผล่ขึ้นได้ตลอดเวลาในช่วงเวลาที่กำลังเจรจาสงบศึกอยู่ แม้มีเงื่อนไขขัดแย้งดังกล่าวเกิดขึ้นอีก **เราจะต้องมีความมั่นคงในความมุ่งมั่นที่จะกระทำให้เกิดสันติภาพที่ยั่งยืนผ่านการเจรจา**

การลงนามในข้อตกลงสันติภาพและการจับมือกันโดยผู้นำเพียงอย่างเดียว ไม่ได้เป็นการประกันความสำเร็จของกระบวนการสันติภาพ ประชาชนทั่วไปต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพ องค์การภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อตกลงและ

ความเข้าใจ ให้ไปถึงหมู่ผู้นำต่างๆ รัฐบาลนี้พยายามที่จะสร้างบทบาทที่สำคัญของภาคประชาสังคมในกระบวนการสันติภาพ

ในการจัดการกับความขัดแย้งในรัฐกะฉิ่น, ผมได้พยายามที่จะเจรจาแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีตั้งแต่เริ่มแรกของความขัดแย้งกับกองกำลังกะฉิ่นอิสระ (KIA) ทั้งนี้เป็นเพราะเราต้องการที่จะดำเนินการให้มีพันธะสัญญาการหยุดยิงทั่วประเทศ และจะดำเนินการให้ได้ ขณะนี้เราได้บรรลุข้อตกลงกับลี้กกลุ่มชนเผ่าใหญ่ๆ ยังคงมีเพียงกลุ่มKIAที่ยังไม่ได้บรรลุข้อตกลงหยุดยิง.....”

รางวัลโนเบลสาขาสันติภาพในขนาดของอุเต็งเส่ง?

เมื่อมองบทบาทที่โดดเด่นของอุเต็งเส่งต่อพัฒนาการทางการเมืองในพม่า ที่กล่าวได้ว่ากำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากการปกครองแบบเผด็จการทหาร ที่แข็งตอกตะปูปิดฝืนประเทศมาอย่างยาวนานถึงห้าสิบกว่าปี มาเป็นประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ แม้อิทธิพลของเหล่าทหารหรือกรอบคิดเก่า ที่มีตัวหลักเป็นความกลัวภายใต้อำนาจมืดที่ถูกฝังลึก จะยังคงไม่หายไปง่ายๆ แต่ต้องยอมรับว่า ทั้งหมดนี้ พม่าถึงวันนี้ได้เพราะมีคนชื่ออุเต็งเส่ง เหมือน แอฟริกาใต้มีนายเฟรดเดอริค ดี เคิลีร์ค

จริงอยู่ว่าในการปกครองภายใต้การนำของเขาในอดีตเป็นการถูกแต่งตั้งโดยผู้นำทางทหาร และมีความใกล้ชิดกับผู้นำ อีกทั้งตัวเขาเองก็เคยถูกจัดเป็นนายทหารที่มีอิทธิพลลำดับที่4ของประเทศ เขาหนีไม่พ้นที่จะถูกกล่าวหาว่ามีส่วนสนับสนุนขบวนการเผด็จการทหาร แต่ผลงานที่เด่นชัดและความตั้งใจนำประเทศให้หลุดออกจากวังวนของการปกครองแบบเผด็จการทหาร ที่ถ้าไม่มีเขาทำหน้าที่นักเจรจาต่อรองในหลายระดับ เพื่อชาติ พม่ายังไม่มีวันนี้ที่เป็นอยู่ เมื่อเทียบเคียงกับนายเฟรดเดอริค ดี เคิลีร์คที่ก่อนเป็นประธานาธิบดี ได้เป็นรัฐมนตรีอยู่หลายกระทรวงมายาวนานถึง11ปี ซ้ำกล่าวหาในการมีส่วนร่วมปกป้องการปกครองแบบเหยียดผิว ก็คงเป็นเหมือนแผลเป็นที่เป็นที่ตราบาปติดตัว แต่จุดสำคัญคือทั้งสองคนมีท่าทีที่ชัดเจนและจริงจังกับคำพูด ที่ว่าจะยกเลิกระบบเก่าและสร้างสังคมใหม่ อีกทั้งบทบาทของนักปฏิรูป(Reformist) ของอุเต็งเส่งกลับชัดเจนเด่นชัดกว่านายเฟรดเดอริค ดี เคิลีร์คมาก

นี่ถ้าดอฮ่องซานซูจีไม่เคยได้รับรางวัลโนเบลมาก่อน ปีนี้กรรมการน่าจะตัดสินให้รางวัลเป็นของคุณ์ ดอฮ่องซานซูจีกับอุเต็งเส่ง แต่ในเมื่อ คนหนึ่งได้รับไปก่อนแล้ว คิวปีนี้น่าจะเป็นของคนแก้หัวล้านหน้าตาใจดี ที่ชื่อ อุเต็งเส่ง ก็เป็นไปได้นะครับ **Mingalabar**

ตีพิมพ์ในมติชนรายวัน วันพฤหัสบดีที่ 7 ก.พ.2556